

Řekové jdou do boje

Aleš Mučka

Situace v Antickém Řecku

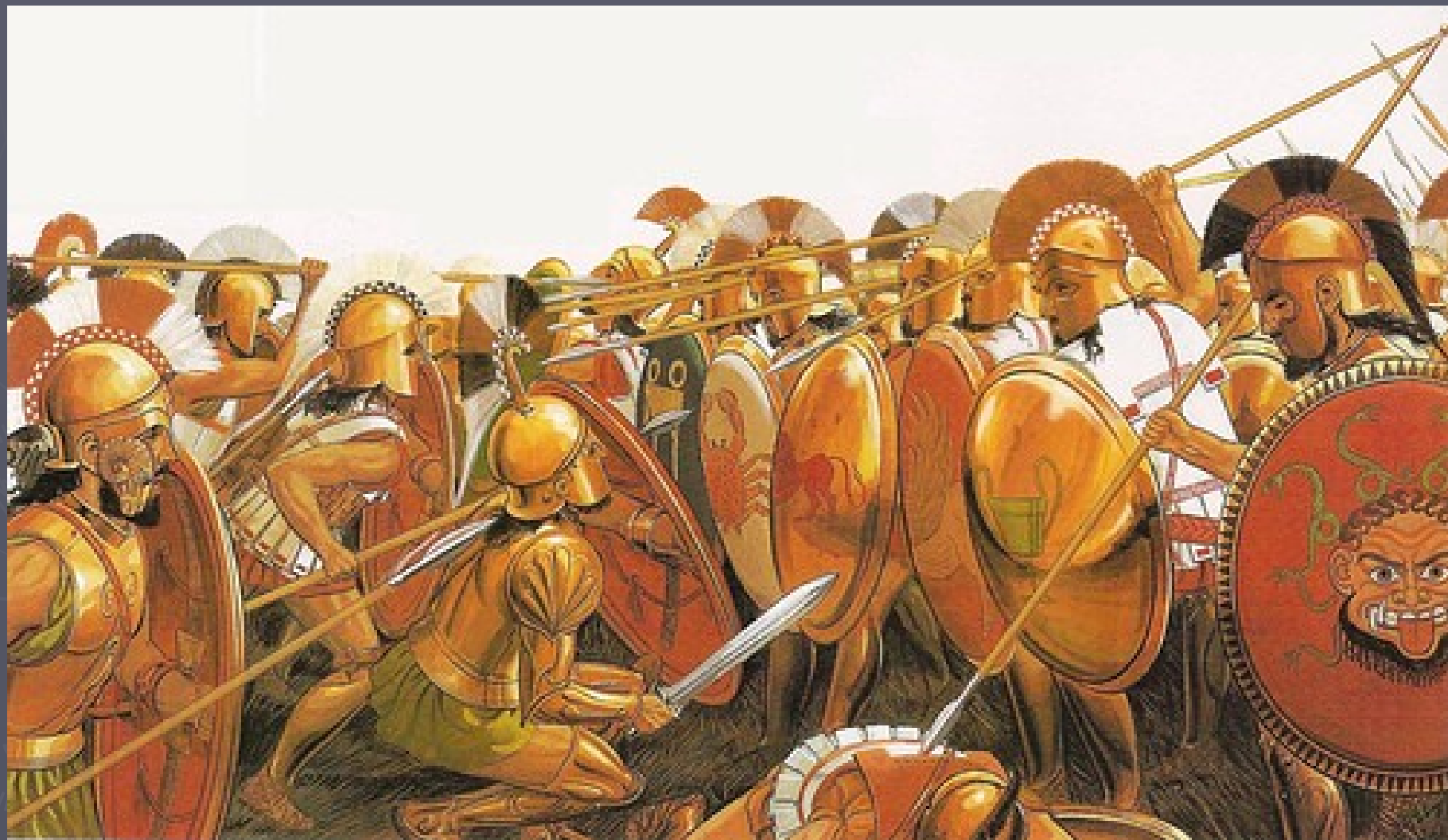
- ▶ Archaické období (800 – 500 př. n. l.)
- ▶ Klasické období (500 – 323 př. n. l.)
- ▶ Malé městské státy (poleis) v neustálých vzájemných konfliktech
- ▶ V klasickém období je vymazáno z mapy zhruba 20 městských států
- ▶ Athény a Sparta bojují o hegemonii

Armády v klasickém období

- ▶ Pěchota (infanterie):
hoplité a lehkooděnci
- ▶ Jezdectvo (kavalérie)
- ▶ Žoldáci
- ▶ Otroci
- ▶ Posádky válečných lodí

Pěchota

Hoplíté a lehooděnci

- ▶ Branná povinnost pro všechny svobodné muže ve státě
- ▶ Hoplíté si pořizují zbroj z vlastních zdrojů – majetkový census
- ▶ Lehkooděnci nemají na drahou zbroj
- ▶ Roční základní výcvik
- ▶ Roční strážní služba

Kavalerie

Jsou koně vhodné pro válku?

- ▶ Koně mají jen bohatí občané a používají je pouze k dopravě
- ▶ Vznik nepoččetné kavalérie až po bojích s Peršany
- ▶ Poslední je Sparta

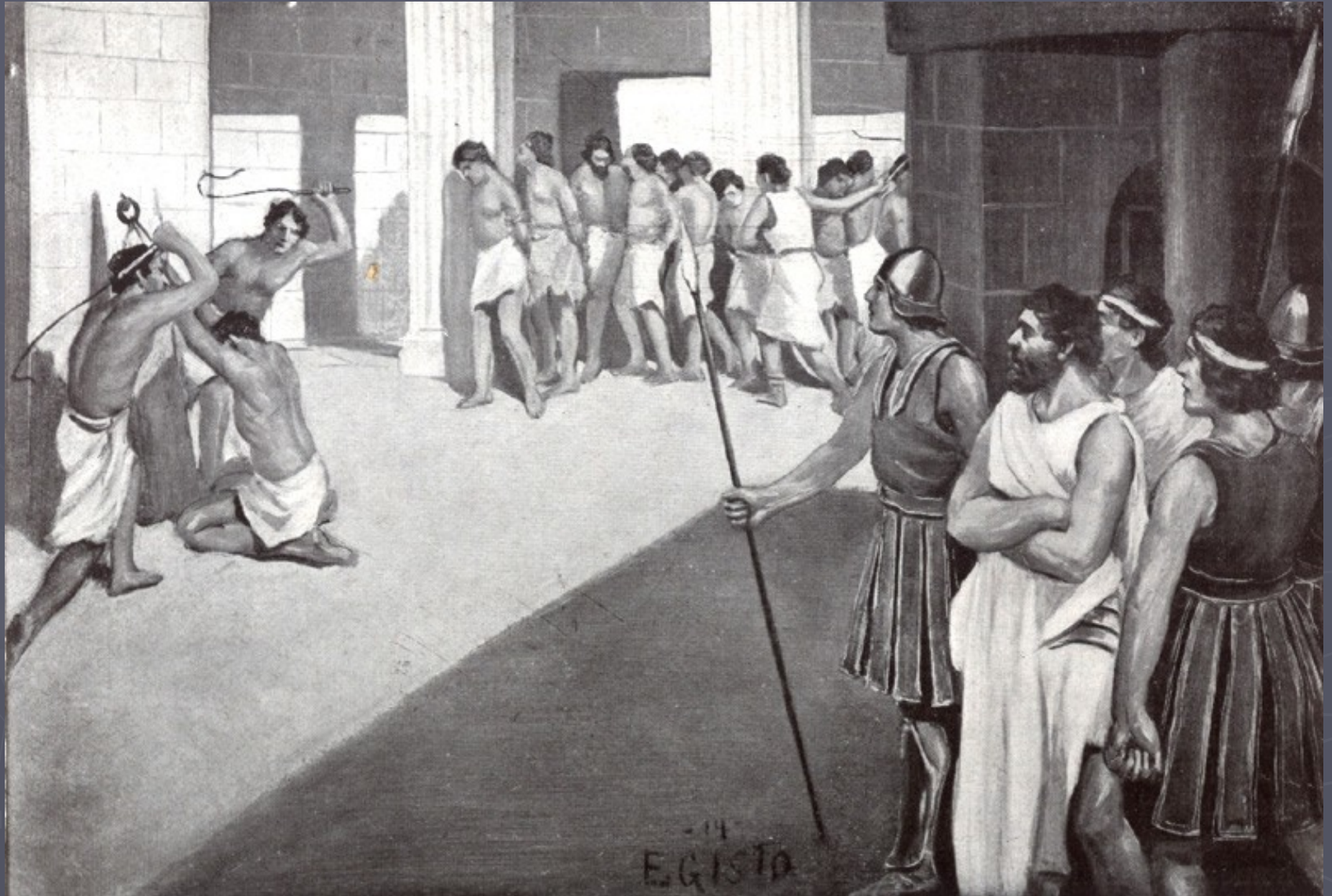
Žoldáci

Muži na nečestný boj

- ▶ Chudí muži, kteří touží po válečné kořisti
- ▶ Vhodní pro dlouhodobá tažení
- ▶ Používají luky a oštěpy (peltasti)
- ▶ Bojují i v cizích armádách proti Řekům
- ▶ Rozšíření ve všech armádách až po roce 360 př. n. l.

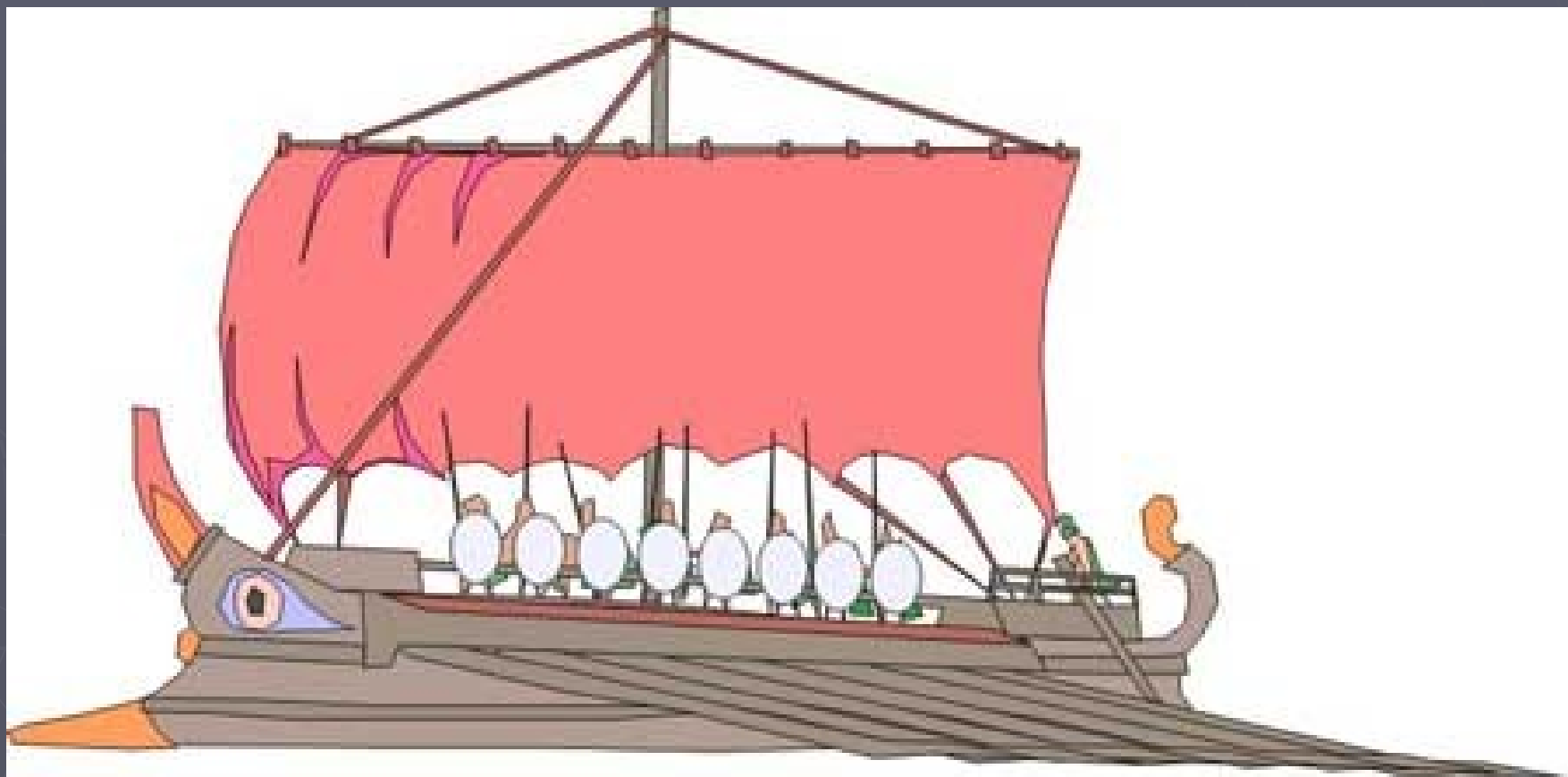
Otroci

Jen pomáhají svým pánům!

- ▶ „Nosiči“, „zálohy“ a další úkoly v týlu
- ▶ Slouží přímo svým pánům
- ▶ Někdy tvoří bojovou jednotku, které velí jejich pán (hoplít)

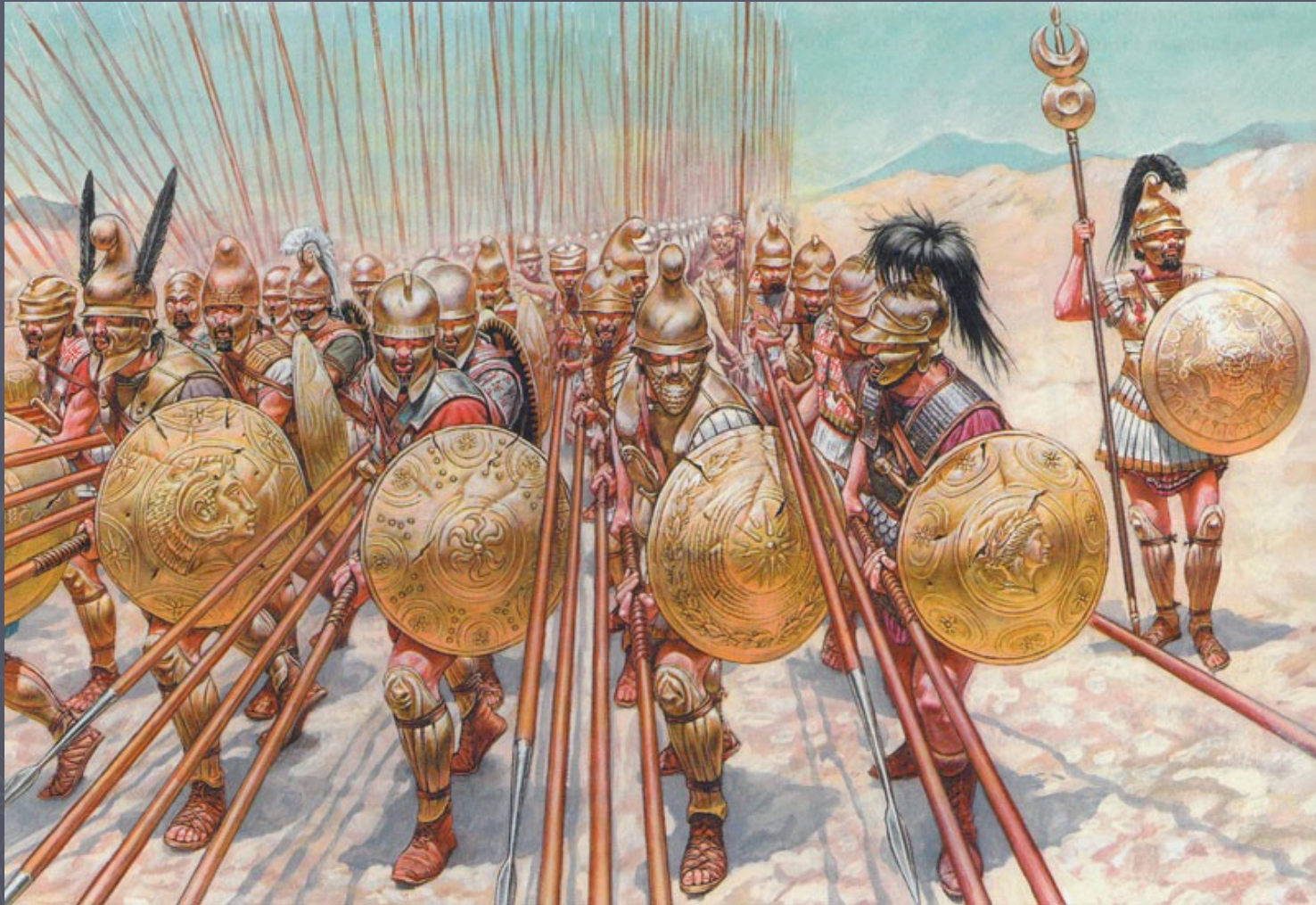
Posádky válečných lodí

Potřebujeme námořníky, ne hoplíty

- ▶ Klasickým typem lodi je triéra
- ▶ Kapitán (*triérarchos*) dostává státní loď do jednoročního nájmu a najímá na ni posádku
- ▶ Na palubě jsou námořníci důstojníci, hoplíti a především veslaři (chudí občané, cizinci a otroci)
- ▶ Společenská neúcta k veslařům

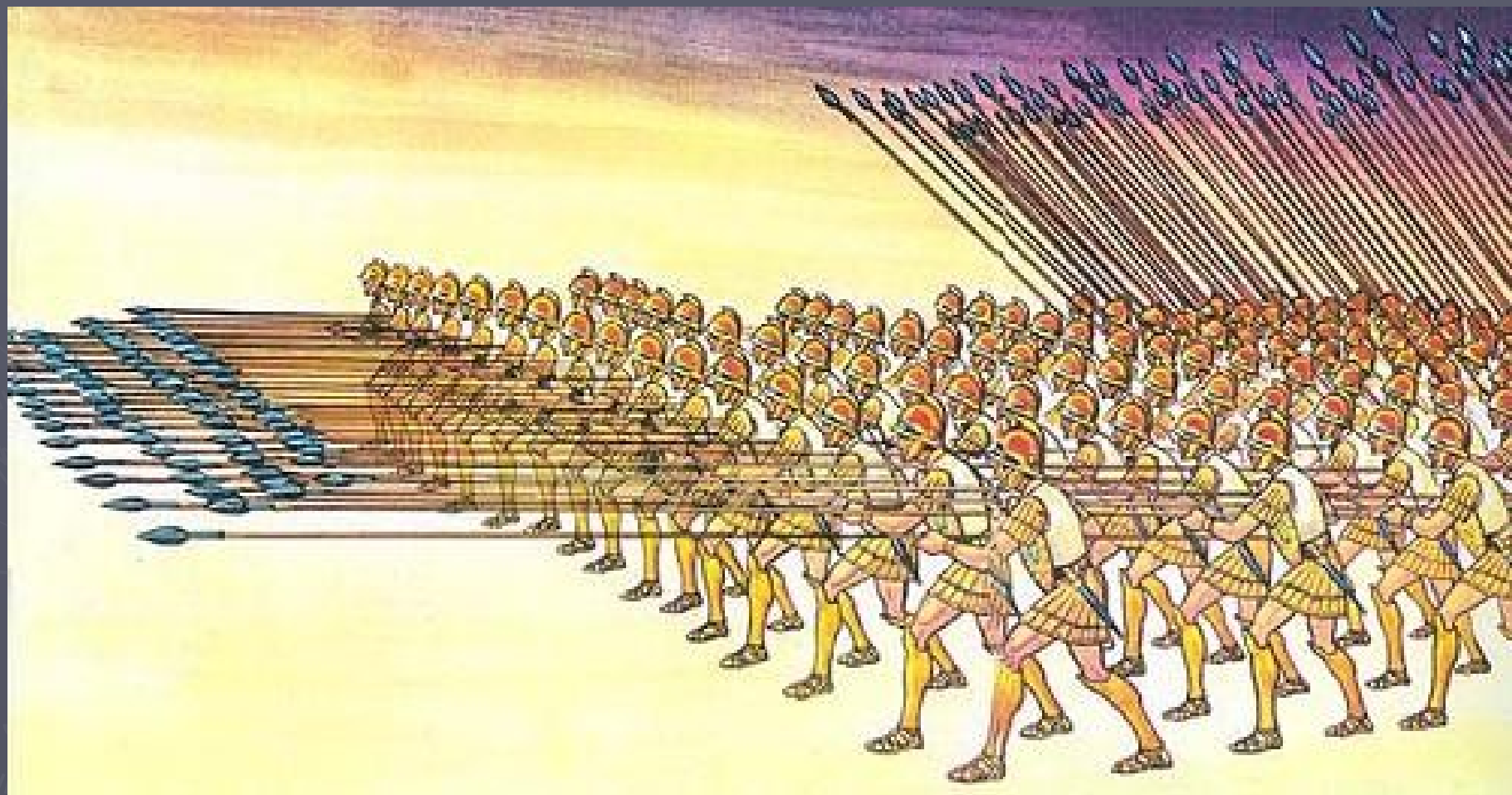
Základní bojová strategie Řeků

Byla válka záležitostí gentlemanů?

- ▶ Jistá morální omezení, dodržována z praktických důvodů (tropaion)
- ▶ Nejvíce omezující je náboženství
- ▶ Používají se různé léčky, falešné signály, náhle změny pozic atd.
- ▶ Vždy dochází k devastaci, k bitvě podle okolností (epiteichismos)

Falanga

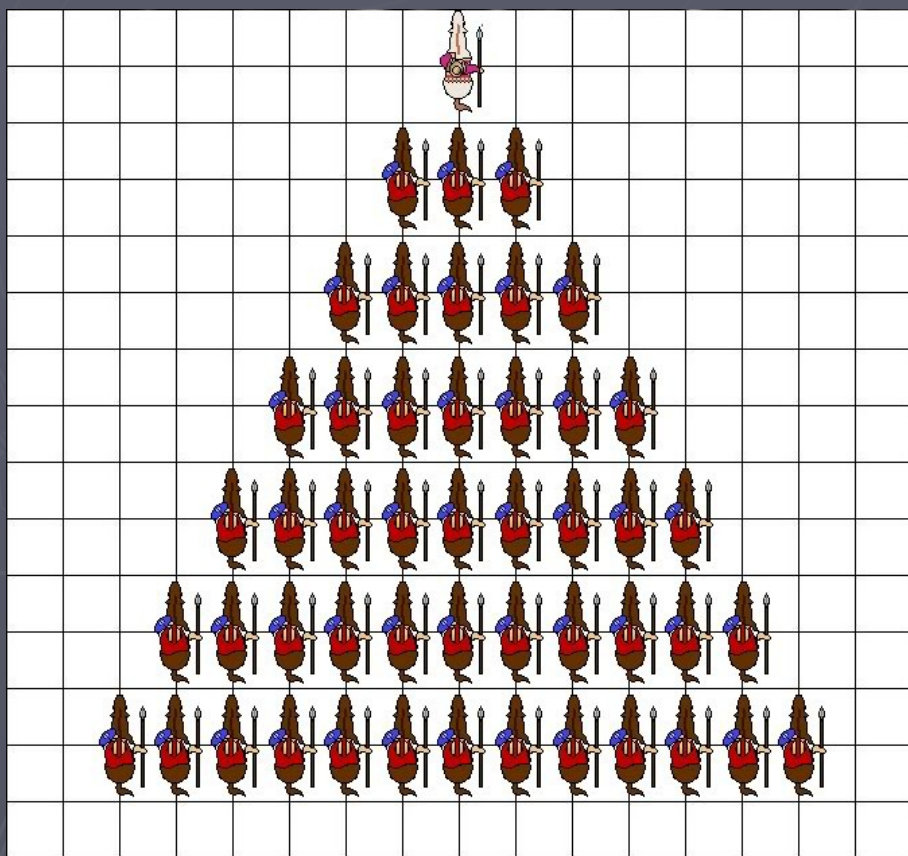

Staré ale efektivní

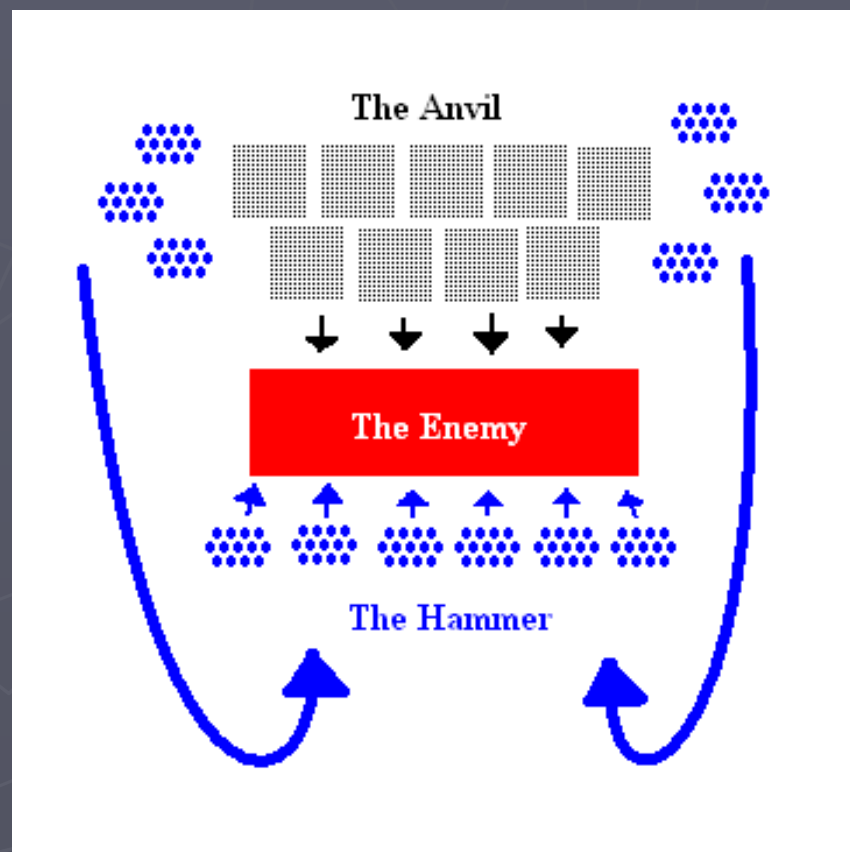
- ▶ První falangy se objevují již v Sumeru
- ▶ V Řecku se používají falangy hoplítů, lehkooděnců a lukostřelců
- ▶ Nejvíce se osvědčila tzv. řecká falanga
- ▶ Nejefektivnější falangu používala makedonská armáda – Alexandr Veliký s ní poráží Peršany

Formace kavalérie

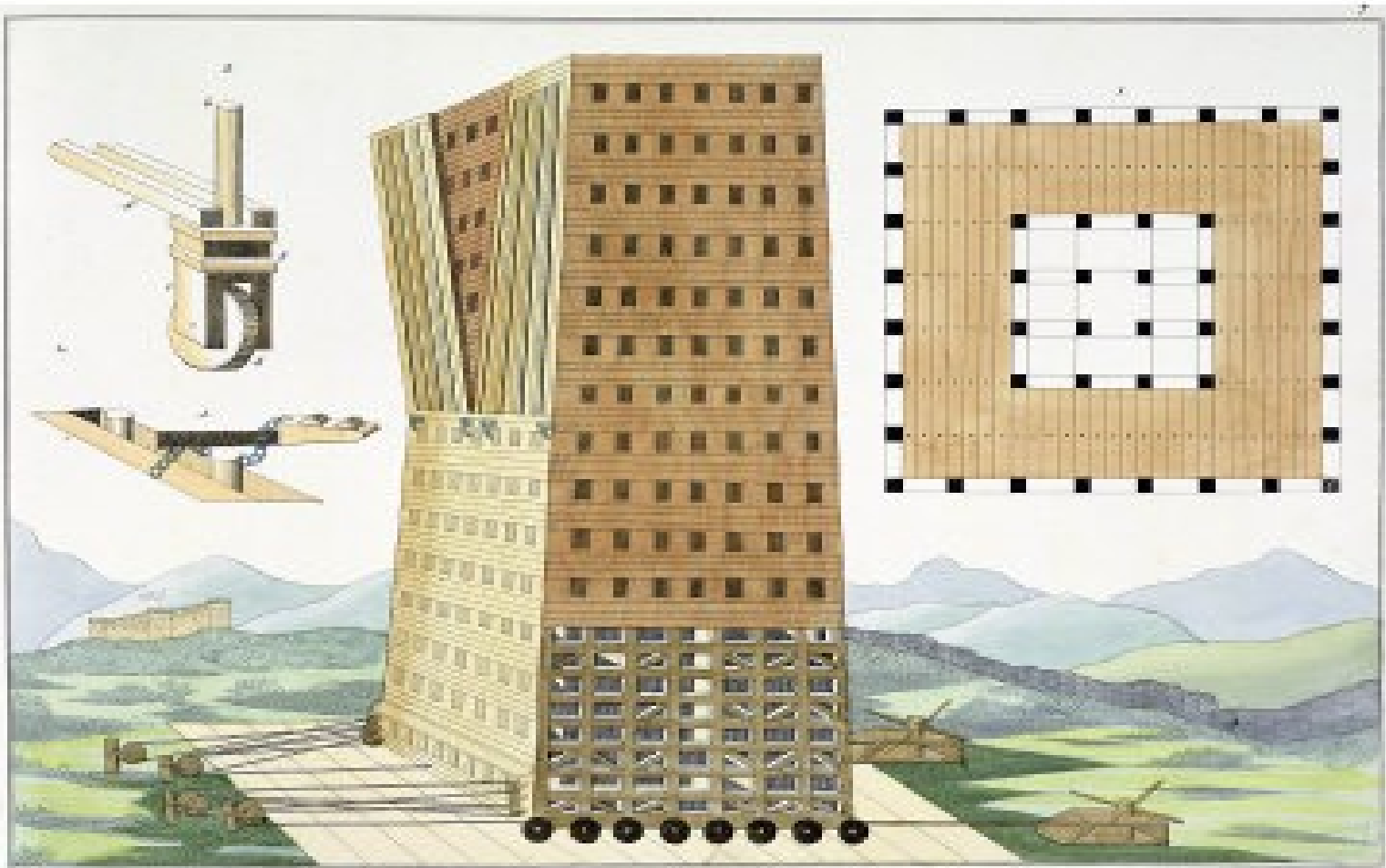
Jezdecký klín

Kladivo a kovadlina

Obléhání

Když bitva nerozhodla

- ▶ Tradičním způsobem je pozemní a námořní blokáda a ztékaní hradeb
- ▶ Po sklizni mají města zásoby na jeden rok
- ▶ Obléhatelé mají málo proviantu
- ▶ První použití beranidel až roku 440 př. n. l.
- ▶ Roku 399 př. n. l. je poprvé použita těžká artilerie (katapulty)
- ▶ Objevují se i patrové obléhací věže
- ▶ Obránci posilují své hradby

Válka na moři

Hoplíti už nemusí chodit po svých

- ▶ Nejvíce používaným typem lodi je triéra (délka 35 m, šířka 6 m, rychlost 7 uzlů = 13 km/h, 200 členů posádky, vesla a plachty)
- ▶ Posádka musí spát na souši, vlhne a neuveze žádné zásoby ani větší kontingent
- ▶ Při invazi rabují i lehce ozbrojení veslaři
- ▶ Námořní bitvy se podobají boji na souši
- ▶ Později se triéry navzájem taranují

Financování armád

Každá legrace něco stojí

- ▶ Válku na souši platí hoplité (svou zbroj i jídlo na několik týdnů)
- ▶ Po vpádu na nepřátelské území musí vojáci rabovat, aby neumřeli hlady
- ▶ Roku 483 př. n. l. Athény budují státní flotilu
- ▶ Zavedení mezd pro námořníky a vojáky umožňuje vést dlouhodobější tažení

Zdroje financí

- ▶ Zisky z válečné kořisti (dobytek a otroci) – nejistý a většinou nedostatečný příjem
- ▶ „Půjčky“ z chrámových desátků
- ▶ Dotace z Perské říše
- ▶ Finance rozhodují o délce tažení a jeho úspěchu

Inovace v Makedonské armádě

Jak Filip II. porazil civilizovaný svět

- ▶ Filip II. vytváří sjednocenou Makedonii, která je silnější než spojená řecká poleis
- ▶ Nová mohutná makedonská falanga (pevně semknutá formace)
- ▶ Centralizovaný armádní týl
- ▶ Intenzivní povinný výcvik
- ▶ Méně prostoru mezi pěšáky díky novému typu štítu

Prameny a literatura

Antičtí autoři

- ▶ Diodóros: *Knihovna*
- ▶ Hérodotos: *Dějiny*
- ▶ Polybios: *Historiai (Dějiny I. – IV.)*
- ▶ Plútarchos: *Lykurgos*
- ▶ Thúkýdidés: *Dějiny peloponéské války (8 knih)*
- ▶ Xenofon: *Agesilaus, Hellénika*
- ▶ *Athénská ústava*
- ▶ *Spartská ústava*

Současná doporučená literatura

- ▶ Campbell, Duncan B.: *Řecká a římská obléhací technika 399 př. n. l. – 363 n. l.* Praha 2008, s. 48.
- ▶ Hradečný Pavel a kol.: *Dějiny Řecka.* Praha 2009, s. 768.
- ▶ Osborne, Robin: *Dějiny klasického Řecka.* Praha 2010, s. 239.
- ▶ Sekunda, Nick: *Spartské vojsko.* Praha 2008, s. 64.

Děkuji za pozornost

Prostor pro dotazy